D·N
21/8 1952

Mötet i Moskva

Det är en mycket omfattande kinesisk delegation som anlänt till Moskva med premiär- och utrikesminister Chou En-lai i spetsen. I hans följe befinner sig en rad andra politiker och sakkunniga av olika slag. En blick på listan över resenärerna ger vid handen att framför allt den ekonomiska expertisen är rikt företrädd, bl. a. genom vice premiärminister Chen Yun, som tillika är ledare för den ekonomiska planeringen, och genom ordföranden i kommittén för ekonomiska och finansiella angelägenheter. Naturligtvis har i Moskva också infunnit sig ett antal högre kinesiska militärer, vilka alla skall bidra till att enligt Chou En-lais lika traditionella som intetsägande ankomsthälsning "ytterligare befästa det vänskapliga samarbetet mellan de bägge länderna och diskutera olika frågor som står i samband med detta syfte".

Bara den kinesiska delegationens sammansättning torde vara tillräcklig för att det skall stå klart hur missvisande det är att, som på sina håll skett, dra paralleller mellan konferensen i Moskva och de dialoger — efter hand förvandlade till tyska monologer — som på sin tid ägde rum mellan Hitler och Mussolini. Medan dessa möten i regel tog sikte på en bestämd storpolitisk eller militär aktion av mer eller mindre överrumplande natur, kommer överläggningarna mellan kineser och ryssar av allt att döma att ticka ett mycket stort område. Det är heller inte svårt att räkna ut åtminstone en del av de frågor som måste stå på dagordningen.

Vid Mao Tse-tungs besök i Moskva i början av 1950 avtalades att Sovjet skulle överlåta sina intressen i de manchuriska järnvägarna samt kontrollen över flottbasen Port Arthur till Kina efter undertecknandet av ett fredsfördrag med Japan, dock senast vid 1952 års utgång. I avtalet berördes också frågan om den nära Port Arthur belägna storhamnen Dairen, som i princip förklarades "utestående tillhöra den kinesiska folkrepubliken", utan att dock i praktiken bestämdes mer än att frågan om hamnens framtid skulle tas under förnyat övervägande efter fredsförordet med Japan. Det kan ertiras om att kontrollen över de manchuriska järnvägarna, Port Arthur och Dairen överlåts till Sovjet vid mötet i Jalta 1945 och ingick i det pris som västmakterna på Stalins yrkan var betalade för den ryska hjälp som — fullständigt felaktigt — ansågs nödvändig för att inom rimlig tid få ett slut på kriget med Japan. Stalin förklarade att Ryssland bara ville "få tillbaka vad japanerna tagit från mitt land", vilket Roosevelt betecknade som "ett mycket rimligt förslag av vår bundsförvant". Såväl från den militära nödvändighetens som den historiska rättvisans synpunkt var överlåtelserna i Jalta ett verkligt missgrepp, vilket nu ger Stalin utomordentliga kort på hand.

Till Moskvaöverläggningarnas bakgrund hör också att den första tretalsplanen för det kommunistiska Kinas ekonomiska utveckling utlöper vid årsskiftet 1952/53. Det är inom det kommunistiska blocket regel att en ny plan samordnas med ett långfristigt handelsavtal med Sovjet. När det gällt de östeuropeiska kommuniststaterna har det varit regel dels att Moskva dikterat den nya planen, dels att denna plan inneburit en forcerad industrialisering. Slutligen har vi kriget i Korea, på den kommunistiska sidan till lands huvudsakligen utkämpat av kinesiska trupper, utrustade med ryska materiel, och i luften av ryska jaktplan.

Om Stalin införar ett lifte från 1950 beträffande Port Arthur och de manchuriska järnvägarna, är detta en så viktig överlåtelse att det får tas för givet att han kräver de starkaste tänkbara garantier från kinesisk sida när det gäller den fortsatta förvaltningen och att han bettingar sig betydande motprestationer. Sannolikt kommer dessa garantier och motprestationer att hållas hemliga; med skäl liknades det förra rysk-kinesiska fördraget vid ett isberg, av vilkot blott en mindre del höjer sig över vattnet, medan tyngdpunkten är osynlig. Ett stort intresse knyter sig till Dairen, som omnämndes i så svävande ordalag i 1950 års fördrag. När det gäller Sovjet och den ekonomiska utvecklingen i Kina har det hittills varit påfallande hur litet som från rysk sida gjorts för att få till stånd någon industrialisering.

Det må vara att Sovjetunionen är ur stånd till eller inte har råd att lägga ned allt för mycket på ett sådant jätteföretag som Kinas industrialisering. Mycket talar emellertid för att man i Moskva anser sig vara mest betjänt med att t. ex. tillhandahålla Kina färdig krigsmateriel, så att landet inte förra krig mot FN-staterna i Korea, utan att dock hjälpa till med att bygga upp den industriella syrka som på allvar skulle kunna rubba den inbördes maktbalansen mellan Moskva och Peking. Något är ett helt annat än när det gäller de österuropeiska satellitstaterna, där de nya fabrikerna står under ständig rysk uppsikt. I Kina skulle något liknande knappast vara genomförbart; av tillförlitliga rapporter framgår också att ryssarna i t. ex. Manchuriet medvetet undviker att upprätta på ett sätt som skulle skapa intrycket av rysk dominans. Den kinesiska delegationens sammansättning tyder emellertid på att ekonomiska frågor kommer att spela stor roll vid överläggningarna i Moskva, och i den kinesiska kommunistpropagandan har det gjorts ett stort nummer av landets företädande industrialisering.

Mycket har talats om förhållandet mellan Sovjet och Kina, om möjligheten av misshälligheter och ,eventuella tecken på inbördes irritation. Det torde vara för spekulationer, bottnande i önsketänkande. Att i den kinesiska kommunistiska ideologin manifesteras ett självmedvetande som Moskva inte skulle tolerera från något annat land är dock obestridligt, liksom att den ryska pressen nyligen indirekt polemiserat mot vissa uttryck för de kinesiska kommunistorganens självutförsäkrighet. Kriget i Korea har ställt Kina inför oerhörda påfrestningar, som bara kunnat övervinnas med rysk hjälp, men det har också stärkt dess position — och ökat dess prestige — inom den kommunistiska världen. Det är två stormakter som denna gång konfronteras vid konferensbordet i Moskva.

Misslyckad undanflykt

I söndags kritiserades Morgon-Tidningen för att den publicerade Artur Lundkvists kommunistvänliga artiklar utan att ta avstånd från dem; tvärtom har tidningen sökt att genom rubriker och ledarinlägg ge intrycket att hr Lundkvists artiklar skulle vara kritiska mot Sovjet — man har tydligen skämts för dem. Morgon-Tidningens svar består helt enkelt i meddelandet att artiklarna i fråga skulle utges i bokform av Bonniers bokförlag; detta svar borde, ansåg man tydligen, tysta Dagens Nyheter, vars aktiemajoritet ägas av familjen Bonnier. Sedermera har Bonniers förlag bekräftat att man skall utge artiklarna, i enlighet med den traditionella principen att "förlaget icke är någon censurinstitution och att de författare som vi åtagit oss att representera skall själva stå för sina meningar". Samtidigt betecknar förlaget dessa artiklar — på grund av det kritiklösa återgivandet av ryska intryck — som "förstucken kommunistpropaganda", och man

Bondeförbundet tänker upprätta

med en egen lista även i Stockholm. Tydligen är det den nya värdigheten som regeringsparti vid socialdemokratins sida som anses kräva denna gästroll. Några möjligheter att få mandat har ju partiet inte — det vill det knappast ens själv påstå. Förra gången bondeförbundet gjorde ett försök i huvudstaden, samlade det vid 2.589 röster (vid senaste andrakammarvalet i kartell med folkpartiet och högern 3.293 röster och 1936 under "semesterregeringen" 2.894 röster). Det stockholmska jordbruket har inte gått fram på bondeförbundets framsett revyscenerna, där det odlas en del. Alla röster på bondeförbundslistan är bortkastade. Enda resultatet av ett antal vilsna bondeförbundsröster blir att socialdemokratin — som inte räknade med direkt anslutning från det hållet — kan glädja sig åt att oppositionspartierna nagges i kanten. Men det är väl så bondeförbundsledningen vill ha det. Därhän har det gått — trots försäkringar att partiet vidhåller strävandena från oppositionstiden. Det gör det genom att efter fattig förmåga bromsa folkpartiets och högerns uppmarsch i Stockholm.

Ett vackert exempel på bondeförbundets uppoffrande är bete för att lägga till rätta åt regeringsledningen när denna griper efter absolut majoritet i andra kammaren.

En devot uttolkare

av hovtekniken har Expressen hittat på att kalla Dagens Nyheter. Anledningen är att denna tidning ansett det vara på sin plats att sakligt redogöra för hur det hänger ihop med miss Trumans betydelse livvakt och svara på frågan om vilka regler som gäller för de sen personal. När Expressen sedan förklarar att Dagens Nyheter vill göra de amerikanska detektiverna "saktosankta" så kan det påpekas att detta är denna tidning som först — och mycket skarpt — på ledarplats kritiserade dessa herrars uppträdande. Men det skall medges att det skedde i sådana ordalag som anses förenade med ett hyfsat uppträdande och att DN inte på Expressmaner talade om "drumlar" eller om "fräckhet utan like").

Nicolson om Georg V

Kung Georg på Sandringham 1934.

Georg V — född 1865, kung 1910, död 1935 — har tecknats i två biografier av officiell karaktär: författarna har fått sina uppdrag av de kungliga arvingarna, och eljest icke tillgängliga handlingar har i anslutning härtill ställts till deras förfogande. Redan år 1941 visade John Gores skildring av monarkens uppfostran, privatliv och karaktär, politiken fanns med, men dominerande inte framställningen. För några dagar sedan publicerades det stora arbete av *Harold Nicolson* som gäller främst kungens offentliga verksamhet (*King George the Fifth, His Life and Reign*, Constable, 42 shilling). Det behöver knappast sägas att Nicolsons bok är gediget, intelligent och utomordentligt välskrivven; den är inte så fri, självständig och personlig som författarens båda biografier, men den har, med tanke på det officiella uppdraget, dessa egenskaper i anmärkningsvärt hög grad.

Det har talats så mycket om Georg V:s pliktbrott, otrohet mot lojala upprättande, anspråkslöshet och perfekta privativ att han blivit misstänkt för att äga en dast dessa något negativa dygder; ryktem om exceptionell enfald och andlig tortlighet har ackompanjerat lovprisandet av den felfria rutinen. Uppgifterna om kungens specialintressen, främst frimärkssamling och jakt, har bidragit till denna förställning om en färglös och begränsad korrekthet. En fullvuxen karl som ägnar många timmar om dagen åt att peta i frimärken, som antecknar hur många djur han fällt under sin livstid, och som genom perfektion i sammanförandet av fåglar till en enda plats lyckas i sällskap med sex andra skjuta ned 3.937 fasaner i ett sammanhang (Gores uppgift om rekordet) ingav naturen även bland en hel del välsinnat folk.

På några viktiga punkter utgör Nicolsons bok en övertygande dementi av denna redan traditionella bild. Inte så att kungen framstilla som en skånsman eller grubblare i hemlighet; allt vad som sagts om hans enkla sinne, hans konventionella goda tycpakt, hans brist på intellektuella intressen är riktigt. Men väl på det sättet att kungen visade sitt betydande och ofta ingripande intresse för politiska frågor, att han i många fall var den kloke och respektabel rådgivare åt sina ministrar. Och vad som här särskilt frapperar är att kungen, till sin allmänna läggning konservativ ända till orörlighet, hade öppet sinne för krav och reformer av politiskt radikal typ. När det gällde arbetarnas ställning eller ökad självstyrelse för Irland och Indien var monarken ofta mera "frisinnad", än sina ministrar; inte heller i de stora konstitutionella frågor som den vida mer ortodoxa drottning Viktorja. Han höll styvt på den kungliga värdigheten, men han tyckte inte han överskattat sin auktoritet eller betydelsen av sina insatser. Betecknande är att han ansåg kungliga besök i främmande länder vara utan politisk vikt, och att han i regel utgick från att ministrarna kunde bedöma ärenden bättre än han själv.

I någon mån torde Nicolson ha fallit för den hos en officiell biograf naturliga tendensen att urskäta och förgylla. En del svagheter hos kungen berörs, men i undvikande och antydande ordalag. Georgs konversation syns till stor del ha bestått i "chaffing", i att småretas med och skämta samt hänsyn till omgivning; denna brackiga umgängessart — jämte en stor portion verklig arginhet — ledde till de alltinnigar mellan honom och hans barn som han för ett starkt intryck av i berättgen av Windsors memoarer. Misstag och frågor tilde han allt mindrev under senare år kunde endast en gammal vän från kadettåren tillåta sig dylikt. Över huvud blev det så småningom ofärligt för kungen att lyssna; ett idealiskt samtal blev, liksom för så många andra i auktoritativ ställning, en av inställsamade och respektfull munterhet beledsagad monolog.

*

Kung Georgs samarbete med de skilda regeringarna var utmärkt; främst Asquith, men även Lloyd George, Baldwin och MacDonald gick kungen verklig sympati för — partipolitiska hänsyn spelade alls inte in — medan förhållandet till Bonar Law synes ha varit mera svalt. Då den första socialdemokratiska ministären tillträdde år 1924 möttes den av monarken med takt och älskvärdhet; man krävde inte att ministrarna skulle skaffa sig de finaste uniformerna och använde rent av ganom sin privatsekreterare en skrädderare med ett lager av relativt billiga herrkläder. I en rad fall har monarkens frikostigt givna råd följda av ministrarna; så t. ex. verkade kungen med framgång för utjämnande överläggningar i den irländska frågan; lord Irwins uttalanden till vicekonsung av Indien 1929 var vidsträcktare än hon mot Lloyd Georges lättsinniga bortgivande av adelstitlar och kvivde bestämt att inga löften i dylika fall skulle ges utan kungens vetskap. Den från Sverige kända metoden att begagna monarkens person för uttrikesmässiga aktioner synes endast i något enstaka fall ha begagnats; år 1926 skrev kung Georg personligen till kung Alfons av Spanien för att denne skulle förmå sin regering att avstå från kravet på en permanent rådsplats i Nationernas förbund.

Utom den självfallna befogenheten att rida, uppmuntra och varna (för att begagna Bagehots ord) har den parlamentariske monarken rättighet till självständiga beslut i vissa fall — då det gäller att befordra själva det parlamentariska systemets funktionering. En sådan rättighet ger den vald av regeringsbildare. då majoritetsställning och andra förhållanden inte ger någon klar fingervisning. Monarken torde också kunna avskeda en ministär om en parlamentariskt starkare regering — med eller utan upplösning av parlamentet — kan antas bli resultatet av ett omslyte, och han har i samband härmed en viss prövningsrätt gentemot en regerings begäran om parlamentsupplösning.

Möjlighet att välja regeringsbildare hade kung Georg vid flera tillfällen. Då Bonar Law efter några månader som premiärminister avgick på grund av sjukdom i maj 1923 hände kungen valja mellan överhusets ledare, lord Curzon, och underhusledaren Baldwin. Efter att ha inhämtat några av de främsta ministrarnas råd vände sig kungen till Baldwin, bestämd av uppfattningen att en ministärs ledare bör ha säte i underhuset; sedan dess har någon osäkerhet på denna punkt inte förelegat. I januari 1924, sedan nyval hållits, avgick Baldwin efter ett misstroendevotum från majoriteten av liberaler och labour. Utan att ens Baldwin tillfrågades gick budet till MacDonald, vars parti var starkare än det liberala, trots att liberalerna höll en utslagsgivande mellanställning. Då MacDonalds andra regering bröts sönder under finanskrisen 1931 var monarkens inflytande en viktig faktor vid tillkomsten av den s. k. nationella regering som stod under MacDonalds ledning trots att denne i realiteten stöddes av konservativa och liberaler. Det är visserligen helt riktigt att om Laski tala om en "palatsrevolution" mot detta fall — initiativet kom snarast från liberalen Samuel — men samtidigt hade denna regering inte kommit till stånd utan kungens uppmaningar och uppmuntran.

Under den stora konflikten kring överhusets ställning och den irländska frågan ställdes monarken både bevärliga avgöranden. Före det andra nyvalet 1910 begärde regeringen ett hemligt löfte om kungens medverkan till utnämning av det antal pärer som kunde behövvas för att slå ned överhusets motstånd mot en inskränkning av dess makt. Efter stor tvekan sade kungen ja, ehuru han utan tvivel kunde ha vägrat att binda sig för framtiden och därmed ha framkallat ministären Asquiths avgång; Asquith, och i någon mån även monarken, har klandrats för denna ensidiga handling. Före det slutliga antagandet av lagen om självstyrelse för Irland 1914 — sedan annullerad på grund av världskriget — önskade kungen en ny parlamentsupplösning, men ville inte på ett eller annat sätt ha regeringskrifte för att framkalla den.

Nicolsons bok är ännu ett auktoritativt vittnesbörd om att monarken har betydelsefulla praktiska uppgifter — inte bara en av tomhet — i engelskt statsliv. Begelsk parlamentarisk praxis har emellertid varit på en gång klarare och mer monarkiens funktioner beträffar, mera restriktiv än svensk. Sådana åtgärder som enspråk som innefattades i den svenske monarkens förklaringar i februari 1940 (Finlandsfrågan) och på Gustaf VI:s 85-årsdag 1943 har inte förekommit i England och skulle där med all sikkerhet mötas med hånpad och kritik.

HERBERT TINGSTEN.

Paristeater säsongen 1951-52

I denna och en följande artikel gör Ebbe Linde en översikt över teatersäsongen i Paris, London och New York.

En svensk teatersäsong återspeglar i mångt och mycket vad som tilldrog sig i de stora teatercentra ute i världen under föregående spelår. Innan den nya säsongen hos oss har börjat på allvar kan det därför ha sitt intresse att kasta en rundblick på vad som hänt utomlands 1951—52. Teaterkritikern kan därvid inte bygga på vad han sett med egna ögon annat än i mycket liten utsträckning; men det finns ju tidskrifter och korrespondenter, och att läga ett till ett från dem kan väl också ge ett slags helhetsbild.

Paris med sina över 50 dramatiska teatrar är alltjämt världens teaterhuvudstad. Där har de gamla namnen dominerat repertoaren, men med nya verk. Jean-Paul Sartres "Djävulen och den goda guden" blev hans kritikersuccés, men han ändå dragit fulla hus hela spelåret på Théâtre Athénée, där platsen som teaterchef efter Jouvets död har intagits av Pierre Renoir, den store målarens son, ditlills mest känd som filmregissör. Lastigt har två andra av säsongens störst upplagda dramatiska rundmäningar haft ungefär samma utfall som dem, nämligen kampen mellan katolicism och otro i reformationskrigens Tyskland: Den nya är "Le Professeur", "Illdaren", av Thierry Maulnier. Denne författare har tidigare gjort sig känd för ett prestigelöst drama, "Kungafrämlingen", och ett Jeanne d'Arc-drama; men kanske mest som essäist och teaterkritiker. Många fann hans nya stora Lutherdrama tråkigt. Den andra var Jean Cocteaus "Bacchus". Det stycket kombinerar den kyrkliga extasen med det dramatiskt tacksamma motivet om festkonungen, som har sin förebild i Augustus den Starke och Claude-André Puget. En förment byödlot blir vald till Bacchuskung för ett dygn och utnyttjar sin ställning till att avsöja och chikanera prästerskapet, Cocteaus framkallade en hätig tidningsdebatt och Cocteau har brukat bekänna sig till. Ordet "reklam" utelades öppet av många, ty det är känt att Cocteau och Maurice Rostand spelar för mycket goda vänner.

Hur som helst så sökrade pressdebatten en viss publikmyckenhet på "Bacchus", vilket är det bästa försvarande offentlig kontrovers lyckades med när det gällde ett annat i förvig egenskap skrivet arrangemang med religiös färg, André Obeys "Lazare", eller "Lazarus", ett mysteriespel från Nya Testamentets tid. Den har den stretydigt för mycket goda vänner.

Hur som helst så sökrade pressdebatten en viss publikmyckenhet på "Bacchus", vilket är det bästa försvarande offentlig kontrovers lyckades med när det gällde ett annat i förvig egenskap skrivet arrangemang med religiös färg, André Obeys "Lazare", eller "Lazarus", ett mysteriespel från Nya Testamentets tid. Den har den stretydigt för mycket goda vänner.

Hur som helst så sökrade pressdebatten en viss publikmyckenhet på "Bacchus", vilket är det bästa försvarande offentlig kontrovers lyckades med när det gällde ett annat i förvig egenskap skrivet arrangemang med religiös färg, André Obeys "Lazare", eller "Lazarus", ett mysteriespel från Nya Testamentets tid. Den har den stretydigt för mycket goda vänner.

Jean Vilar, regissör och teaterman

Den indragna pjäsen har emellertid utan skandal blivit spelad i Barcelona.

Komedierna har haft solidare marknad. Om Jean Anouilhs senaste stycke, "Tresordevalsen", har förut berättats i denna spalter. Inte heller det blev kritikervacka, men gick dock hela spelåret, först på Théâtre de l'Atélier, sedan på Comédie des Champs-Elysées. Marcel Aymés nya pjäs hette "La Tête des Autres". Trots lin är dubbeltydig, den har dels syftningen "de övrigas överhuvud", dels "din nästas huvud" det som är mycket lättare att riskera än ens eget, nämligen. Den gjorde har nog dubbelsenumit det första spaltrabaldret av alla och har gått och går alltjämt stråland. Den är en bestljut, men vildsamt angrepp på förment ruttenhet inom fransk statsförvaltning och har närmast den gamla Staviskyaffären som förebild för sin fabel. Aymé har här etablerat sig som en fransk Wilhelm Moberg, och sympatier och antipatier bland publiken fördelar sig mer efter politiska än litterära riktlinjer, allt eftersom man hiller författaren som monoman kverglantet eller som en rakhetens och rättens förkämpe, en sista ulöpare på linjen Voltaire–Zola.

Roussin lät lägga ned "Den lilla hyddan" efter 1.570 föreställningar, fast den finnu gick för fulla hus. Han ville ha rum för nyheter. Utom "Nina", som alltjämt löpt under året, har han fört på tiljorna en konversationsfars med enkel faktur men tydligen stort publiktycke, "Lorsque l'enfant paraît" ("Tills barnet kommer"), en ett anbitiösare men enligt många mening mindre lyckat försök till mera litterär komedi, "La Main de César" ("Caesars hand"). Via bilden av en sydfransk småstadsgamp ironiserar det över caesarska aspirationer i allmänhet. I Bryssel har han framfört "Hélène, ou la Joie de Vivre" ("Helena eller Livsglädjen"), en dramatisering efter en roman av John Erskine, och dessutom har flera av hans äldre komedier figurerat på scenerna både här och där. Utom den outslitliga "Hyddan" och "Bebosse" kan man bl. a. notera reprissens för "Une grande fille toute simple" ("En helt vanlig flicka"), en tidigare pjäs som förut knappast uppmärksammats alls. Trots Jean-Bernard Luc, Grédy och Barillet och den alltjämt pågående högkonjunkturen för Feydeaus gamla kulenspfarser kan man nog säga att Roussin med glans hälier ställningen som dagens komedifurst.

Simenons och Frédéric Dards kriminalpjäs "La neige était sale"

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
För riksanstalt: 22 40 20
Telegramadress: Dagsnyheter
Postgiro: 1816 (för annonser) nummer: 1617 (för prenumeration)
Chefredaktör: Herbert Tingsten
(Tråffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Kihlberg
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Rudstedt
Dagens Nyheters Aktiebolag
Verkst. direktör: Helge Hultbom
PRENUMERATIONSPRISEN
A - Stockholmsupplagan
Rest-Sthlm Sverige
Tidningsområde landet
Månad ..... Kr. 6:— Kr. 8:75
Kvartal .... „ 17:50 „ 26:75
Halvår .... „ 34:50 „ 53:—
ANNONSPRISLISTA
daterad 1/7 1952 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm 1952.

(ungefär "Modd") här till dem som hållit sig trofast på spellistan hela året.

Men låt oss återvända, till den stora dramatiken. Genaka sent på säsongen kom det stora nya offentliga teaterföretaget TNP (Théâtre National Populaire) i gång med sina 1.500 platser i hallot och med Jean Vilar som ledare. Denne har förut varit chef för kretsteatern i Rennes och är känd både som rivande pådrivare och som talangfull skådespelare i många filmer och parisiska gästspel. Att på Paris största folkscen i dess första säsong lansera så ofranska författare från det f. d. arrfandelandet som prenssaren Heinrich Kleist och östradikalen Bert Brecht kan synas utmanande nog, men Vilar har inte drugit sig för den utmaningen. Och han har haft lycka med sig. Såväl "Prinsen av Homburg" som "Mor Courage" blev klara framgångar. Den senare pjäsen gavs i ett stort lilt utanför Porte Maillot med mycket spartansk utrustning, och kritiker som sett Brechts egen uppsättning i Berlin tyckte nog att de saknade atmosfären från trettiårga kriget, som Brecht vid all dekorativ förenkling så väl förstod att bibehålla; men den delvis mycket folkiga publiken var belåten.

Efter Douvets död och Barraults nedgång som fixstjärna är nog Jean Vilar vid sidan av Barraoq det mest uppmärksammade namnet bland Paris många framstående regissörer och teatermän. Andra uppstigande namn är Dullina lärjunge Raymond Hermantier och André Reybaz, som på sin minimala Théâtre de Poche har lanserat så många av de bästa litterära namnen från senare år, bl. a. Audiberti. De mest uppmärksammade debuterna på denna miljnitrycken under detta spelår har varit "Pédère", en ironisk och psykoanalytisk variant på det gamla klassiska ämnet av Jean Cassone, och "Capitaine Bada" av en ny kraft vid namn Jean Vauthier, som fått kritiken att nämna ordet Strindberg. Den dag jag dog "Pédère" var vid sju personer i salongen, som rymmer sextiätta, dvs. vi var litet färre än antalet kritiker. Här Théâtre de Poche klarar sin ekonomi är en vil bevakad gåta. Utan mecenater i någon form kunde det ju inte gå.

En ny och stor modern skådebana har Paris under året fått i Théâtre de Babylone. Bland de mera omtalade teaterutlrdragelserna kan också nämnas Jean Marais övergång till Comédie Française och därmed till den största och oddöligheten, enligt franska begrepp. Hans debut där skedde i Musset-mästerverket, där han stod både som skådespelare, regissör och dekoratör.

EBBE LINDE

EISENHOWER och HUXLEY

John Gunthers bok om Eisenhower, anmäld i Dagens Nyheter den 23 mars i en kommenar till *Hj i svensk översättning* (Arne Häggbund). Förlag är Wahlström & Widstrand och priset 11 kr.

Aldous Huxleys Kontrapunkt har utkommit i ny upplaga på Forumbiblioteket. Den kostar 14 kr.

Sju organisationer fick fredsanslag

Årets anslag för upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor har nu fördelats, meddelar utrikesdepartementet. Av anslagets 85.000 kr. tilldelas utrikespolitiska institutet 65.000 kr., föreningen mellanfolkligt samarbete för fred 10.000 kr., svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet 4.000 kr., Svenska föreningen för skiljedomsförening 3.500 kr., Svenska skolornas fredsförening 1.500 kr., Fredsförbundet 500 och Utrikespolitiska föreningen i Lund 500 kr.

När fick Er fru en bukett BLOMMOR sist?
Blommor förr sanka lunkar

DEN DAM

som i går såg sig observerad på Stureplan hade lätt kemtvätta sin dräkt hos Saltsjöbadstvätten. Ring även Ni 19 02 80 eller lämna i närmaste affär.

Annons

En devot uttolkare

av hovtekniken har Expressen hittat på att kalla Dagens Nyheter. Anledningen är att denna tidning ansett det vara på sin plats att saklig redogöra för hur det hänger ihop med miss Trumans betydelse livvakt och svara på frågan om vilka regler som gäller för de sen personal. När Expressen sedan förklarar att Dagens Nyheter vill göra de amerikanska detektiverna "saktosankta" så kan det påpekas att detta är denna tidning som först — och mycket skarpt — på ledarplats kritiserade dessa herrars uppträdande. Men det skall medges att det skedde i sådana ordalag som anses förenade med ett hyfsat uppträdande och att DN inte på Expressmaner talade om "drumlar" eller om "fräckhet utan like").

PRESSGRANNAR

En samordning mellan sjuckkassaförsäkringen och en obligatorisk sjukförsäkring, vilken nu ställts i utsikt, är så viktig som någon regeringsstorisk fråga kan vara, påpekar Upsala Nya Tidning (fp):

Så länge vi har olika dagersättningar för korttvariga olycksfall och "vanliga" sjukdomsfall kan vi aldrig slippa ifrån de olidliga processerna om för äkenskapen obegripliga gränsfall, som hittar att ta över vinna den påtagliga orättvisa i försäkringssystem, som alla människor ha och de många hundra tusen småföretagarna utsätts för. Härtill kommer att en förnuftig lokal garanti för socialförsäkringarna förutsätter enhetlighet för det stora antalet sociall likartade fall. En god lokalsjukförsäkring måste alltså byggas på den kommunala självstyrelsen och dess arbetande krafter för praktiskt folk som helt enkelt inte får tröttas ut med meningslöst juristeri.

Finansieringsproblemet belyses i Arbetarbladet (s):

Det blir en dyrbar försäkring, säger socialministern. Det är mycket dåligt att finansieringen kan lösas genom en höjning, så att de förutsäkrade, arbetsgivarna och staten bidrar i lämplig proportioner. Arbetsgivarna finansierar nu ensamma olycksfallsförsäkringen. Den som vill se samordning överflyttar 9/10 av olycksfallen på sjukförsäkringen blir också arbetsgivarnas motsvarande premiebetalning kunna överflyttas till sjukförsäkringen. Ju lägre nad bestämmelser i kollektiv- och tjänstepensioneringen, ju lägre blir pliktleser vid arbetarnas sjukdom kunde i gengäld bortfalla.

Under den mustande exportkonjunkturen borde valutareserven ha försärkts på ett helt annat sätt än vad som skett, betonar Handelstidningen (fp):

Vår valutastälining är överraskande svag, avsevärt sämre än före kriget, sämre även än under de första efterkrigsåren, detta trots den i och för sig avsevärda förbättringen under föråret. Riksbankens guldkreas uppgår ännu till högsta siffra vid andra kvartalets slut innevarande år och är nedan dess på tillbakagång. Dess tillgång på främmande valutor utgjorde vid årsskiftet 1.294 miljoner kronor, gick sedan tillbaka om mer under sommarmånderna vinst en avg återhämtning.

Det är alls icke utesluter att vi redan framnost årsskiftet kommer att inregistrera en större eller mindre nedgång av de tillgängliga reserverna. En sådan är allt annat än välkommen vid en tidpunkt då sådana förutsättningar som rådde sommarmånaderna bereda sig att övergå till en fri valutamarknad. Sverige borde haft goda möjligheter att slå fälle om sunnigen fjolårets exceptionella konjunktur planmässigt utnyttjats för att stärka riksbankens ställning.

Före 1948 års val hade regeringen grundligt lyckats visa sin oförmåga att skydda valutareserven. Då talade oppositionen om vanstyre och nu har det talet tystnat, påpekar den socialdemokratiska pressen tröstlöst. Det kunde vara klokt att mera se till sakträgan än beskrivningarna — regeringen har trots exportkonjunkturens mycket gynnsamma betingelser icke lyckats reparera tidigare försummelser. Även om oppositionen har skäl, att den inte den garanti för näringslivets rörlighetsnet som skulle varit önskvärd.

Hr Undén får mothugg även i partiorganen Norrländska Socialdemokraten då det gäller frågan om en hänvändelse till FN. Har de som stär tveksamma till en sådan hänvändelse ett alternativ att komma med? undrar tidningen:

Det har sagts att svenska regeringen en vit bok över redovisa notväxlingen. Detta är gott och väl. Men en sådan vit bok blir ingen besteller, varken här hemma eller ute i världen. Vi antar att det måste bli andra åtgärder också. Och då får frågan om man kan utesluta FN. Det har inte gjorts denna, varken från regeringens eller oppositionens sida. Men om man vill lämna den möjligen öppen, då är det också nödvändigt att man inte i förväg mobiliserar allt för stor stab av sakkunnigt folk för att bevisa hur litet en sådan framställning kan ge och vilka stora risker den rymmer!

Bondeförbundets vingleri påtalas av Eskilstuna-Kuriren (fp). Vilken roll kommer partiet att spela efter valet?

Bondeförbundet har fört en politik, som likmar renn självmordet. Det svek den borgerliga oppositionen och det svek de flesta av sina inom denna intagna ståndpunkter — allt för att av socialdemokraterna tillhandla sig en del förmåner.

Bondeförbundets taktiker att stärka sin egen ställning kra lika med noll. Om det skall kunna rädda någonting av sitt anseende bör partiledningen tillsammans med socialdemokraterna måste det sålunda draka dema motgång vid valet — och samtidigt framsäga för den oppositionen, det svek för ett år sedan, men som det nu bekämpar!

Hr Norup, som vid mitten av förra året energiskt manade till kamp mot socialdemokratin, demonstrerar nu en betydande trivsel med sällskapet. Han får inte bryta upp frivilligt så länge det finns utsikt till några ören mer att flaska.